

УДК 502:911.375.535.001.11

НАПРЯМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИМІСЬКИХ ЗОН (НА ПРИКЛАДІ ТЕРИТОРІЇ КУЯЛЬНИЦЬКОГО ЛИМАНУ)

Полякова І.В., Бінковська О. В., Булишева Д.В.

В статті проаналізовано сучасний стан та перспективи розвитку курортно-рекреаційних територій приміських зон (на прикладі зони Куяльник). Авторами запропоновано базові вектори формування екологоорієнтованої політики відповідних земель, основні етапи, завдання та результати розробки плану дій забезпечення екологобезпечного розвитку і відродження зони Куяльник.

Постановка проблеми. Обов'язковою складовою забезпечення екологічної рівноваги розвитку населених пунктів та їх приміських зон є існування низки регламентованих напрямів щодо використання природних територій. Відповідно Концепції сталого розвитку населених пунктів в Україні повинна постійно «розширюватися система приміських природоохоронних територій з подвійною функцією: як легенів міст та зон короткочасового відпочинку». Саме до таких територій відноситься рекреаційна зона Куяльницького лиману, яка має вагомі переваги з погляду цінності природоресурсного потенціалу не лише в регіональному, а й національному контексті. Однак, ця територія є ще частиною приміської рекреаційної зони м. Одеси і тому потребує особливої уваги, адже інтенсивний просторово-економічний розвиток, який зумовлений значними темпами урбанізації, концентрацією основних економічних ресурсів, створює високе техногенне навантаження на неї.

Як вважають фахівці, головним рекреаційним ресурсом Куяльницького курорту є лікувальні грязі-мули та ропа, які по лікувальних властивостях розглядаються як еталонні. Однак, на сьогодні екологічний стан Куяльницького лиману можна охарактеризувати як критичний. Це обумовлено катастрофічним обмілінням водойми, зменшенням рівня води та глибин, що є загрозою повного зникнення лиману та втрати запасів унікальних лікувальних грязей і ропи, а також своєрідної флори і фауни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню ефективності використання приміських, зокрема рекреаційних та природно-заповідних територій присвячені праці науковців різних шкіл та галузей. Окремі питання вищевказаної проблеми розглядали Бистряков І. К., Галушкіна Т. П., Голян В. А., Гендельман М. А., Добряк Д. С., Ібатуллін Ш. І., Кравців В. С., Мацола В. С., Третяк А. М., Хвесик М. А., Хлобистов Є. В., Шашула Л. О., Шурик М. В., Юрченко А. Д. та інші. Але в сучасних умовах потребують вдосконалення деякі аспекти нормативно-правового та теоретико-методологічного напрямку управління цими територіями із врахуванням еколого-економічних

факторів розвитку.

При цьому як в законодавстві, так і в системі управління відповідними територіями існують певні прогалини щодо їх захисту, що створює бар'єри на шляху до сталого розвитку рекреаційних територій і відповідно міських агломерацій.

Формування цілей статті. Метою дослідження є формування науково-теоретичних засад екологізації управління приміськими рекреаційними та природно-заповідними територіями (на прикладі зони Куяльник) з метою збереження їх природних функцій та забезпечення сталого розвитку міських агломерацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. 1833 року на березі Куяльницького лиману, у 13 км від центра м. Одеси за ініціативою доктора медицини та дивізіонного лікаря Ераста Степановича Андріївського утворився бальнеологічний грязьовий курорт Куяльник, що входить в Одеську групу курортів, який є одним з найстаріших в країні бальнеогрязьових курортів. Згідно існуючий нормативів, зони Куяльнику відноситься до приміської зони м. Одеси. *Куяльницький лиман* утворився в результаті затоплення долини річки В.Куяльник.

Аналізуючи чинне нормативно-правове підґрунтя [1,2,3,4,5] визначення приміських територій (таблиця 1), стає зрозумілою ситуація із курортно-рекреаційної зоною Куяльник, адже навіть у термінології та напрямків використання приміської зони не існує визначеності.

Враховуючи вимоги державних будівельних норм, часто розміри приміської зони міст співставляються із межами зон агломераційного розселення. Отже навіть при визначенні меж зон, у які входить територія зони Куяльник є певні суперечності. Внаслідок цього спостерігається складна ситуація з визначенням повноважень щодо розпорядження відповідними територіями, координацією природоохоронної діяльності тощо.

Також на сучасний стан лиману вплинула невизначеність правового положення самого курорту Куяльник. Законом України «Про курорти» від 5 жовтня 2000 року передбачено визначення терміну «курорт» та «лікувально-оздоровча місцевість». Безумовно, курорт Куяльник відповідає усім наведеним законодавчим вимогам. Проте, відповідно до ст. 4 зазначеного Закону, за характером природних лікувальних ресурсів курорти України поділяються на курорти державного та місцевого значення. Відповідно рішення про оголошення природних територій курортними територіями державного значення приймає Верховна Рада України за поданням Кабінету Міністрів України, а місцевого значення - Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські ради за поданням відповідно Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій. Зараз відсутні відомості про прийняття відповідного рішення про приведення у відповідність з чинним законодавством правового становища курорту Куяльник ані Верховною Радою України, ані Одеською обласною радою.

Таблиця 1.

Нормативно-правове підґрунтя визначення приміської зони

№	Назва нормативно-правового акту	Зміст положень
1	Закон України "Про регулювання містобудівної діяльності"	приміська зона - територія, що забезпечує просторовий та соціально-економічний розвиток міста
2	Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства " Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України"	приміська зелена зона - територія за межами міської зони, зайнята лісами, лісопарками та іншими озеленими територіями, яка виконує захисні і санітарно-гігієнічні функції і є місцями відпочинку населення
3	Містобудування. Планування та забудова міських і сільських поселень. ДБН 360-92**	Для забезпечення територіальних умов розвитку міст на довгострокову перспективу, треба на прилеглих до міста територіях виділяти приміські зони багатофункціонального призначення. У їхньому складі треба виділяти території зелених зон міст, призначених для організації відпочинку населення.
4	Склад та зміст генерального плану населеного пункту, ДБН 5.1.1-15:2012	До складу текстових матеріалів генерального плану міста повинен включатися розділ, що містить Концепцію генерального плану населеного пункту, яка визначає приміську зону міста
5	Концепція сталого розвитку населених пунктів	Система приміських природоохоронних територій повинна виконувати подвійну функцію: як легенів міст та зон короткочасового відпочинку
6	Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України	Приміська зелена зона - територія за межами міської зони, зайнята лісами, лісопарками та іншими озеленими територіями, яка виконує захисні і санітарно-гігієнічні функції і є місцями відпочинку населення
7	Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів	Приміська зона населеного пункту повинна бути максимально озеленена з урахуванням її використання для відпочинку населення.

Ще нещодавно можна було стверджувати, що курорт Куяльник є унікальним по статусу рекреаційного потенціалу природним багатством. У світі дуже незначна кількість аналогічних за своїми показниками об'єктів, де були б сконцентровані лікувальні і рекреаційні ресурси в таких обсягах. Один з найбільш яскравих прикладів – курорти Мертвого Моря (Ізраїль), де рівень медичного і туристичного обслуговування один із найвищих. При цьому кількість рекреантів зони Куяльник ще нещодавно була дуже високою - 2009 р. - 5088 чол.; 2010 р. - 5818 чол. Чистий прибуток санаторно-курортного комплексу «Куяльник» складав у 2009 рік - 109,1 тис. грн., 2010 року 191,3 тис. грн.

Проведений аналіз свідчить, що основними причинами, які перешкоджають збалансованому розвитку цієї курортно-рекреаційної зони є відсутність науково обґрунтованої, чітко визначеної стратегії щодо формування повноцінного життєвого середовища. Значною проблемою екологічного стану Куяльницького лиману та прилеглих територій є

неузгодженість і недосконалість законодавства – земельного, природоохоронного, законодавства про місцеве самоврядування. Серед законодавчих механізмів гальмування розвитку курортної зони Куяльник, перш за все, варто відзначити повну відсутність в законодавстві яких-небудь стимулів для забезпечення комплексного розвитку цієї території. До того впродовж існування суверенітету України не було прийнято ні одного природоохоронного документу державного рівня.

Аналізуючи чинне нормативно-правове підґрунтя формування та розвитку курортів, варто зазначити, що окрім базисних законів (таких як Земельний та Водний кодекси України, Закони України «Про курорти», «Про охорону навколишнього природного середовища» та інших) в різні часи були прийняті та діють спеціальні акти, які присвячені використанню й охороні курортно-оздоровчих і рекреаційних територій в Одеській області, такі як постанова Ради Міністрів Української РСР «Про межі округу і зон санітарної охорони курорту Куяльник в Одеській області» № 102 від 7 березня 1985 року, постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо поліпшення роботи з використання і охорони територій курортно-оздоровчого та рекреаційного призначення в Одеській області» № 1900 від 10 грудня 2003 року, Регіональна програма збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману на 2012-2016 року, затвердженою рішенням Одеської обласної ради від 28 жовтня 2011 року № 270- VI та інші нормативно-правові акти. У 2012 року Президент України доручив Кабінету Міністрів України забезпечити виконання комплексних проектів, спрямованих на збереження Куяльницького лиману. Але доручення залишилось переважно нереалізованим.

Відсутність чіткого визначення приміської зони та напрямків її використання, нестача глибшого аналізу ефективності та результативності існуючого законодавчого поля, нечітка диференціація адміністративної ланки управління, недовіра інституційних механізмів призводить до прискорення руйнації унікальних курортно-рекреаційних територій, зменшення в кінцевому рахунку економічних перспектив держави, поглиблення соціально-екологічних проблем на фоні збіднення населення та деградації природоресурсного потенціалу.

До числа інших найбільш важливих причин спаду популярності Куяльнику як раніше відомої загальнодержавної здравниці відносяться:

✓ Невизначеність статусу як самого Куяльника, так і прилеглої до нього зони.

✓ Близькість розташування великих промислових об'єктів, що здійснюють антропогенний вплив на навколишнє природне середовище прилеглих територій.

✓ Недосконалість інфраструктури - транспортної, водогосподарської, підприємницької тощо.

✓ Відсутність реальних джерел фінансування.

Таким чином, стан збереження рекреаційних ландшафтів залежить від економічної ситуації в державі, що, з одного боку, фактично нівелює

шанси на державну підтримку природоохоронних проектів та ініціатив, з іншого - вимагає підприємницької активності. При цьому виникає потреба в проведенні системного екологічного аудиту території з визначенням всіх джерел забруднення та розробки на базі цього масштабного інвестиційного проекту – бізнес-плану розвитку території та санаторно-курортного комплексу «Куяльник». Для цього потрібно чітко визначити мету реалізації проекту, обґрунтувати всі його складові, розробити маркетингову стратегію та розрахувати всі можливі ризики.

Цього можна досягти, розробивши єдиний концептуальний механізм кількісної і якісної оцінки наявного та максимально допустимого техногенного навантаження в басейні Куяльницького лиману.

Згідно з регіональною програмою збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману на 2012-2016 роки, затвердженої рішенням сесії № 210-IV від 28.10.2011 р. [6] для поліпшення екологічного стану Куяльницького лиману та його басейну була задекларована ідея створення національного природного парку „Куяльницький” як передумови забезпечення збереження рекреаційного та природоохоронного потенціалу територій. Також відповідною програмою передбачено, що переважно ресурсне забезпечення виконання програми буде проводитись з обласного бюджету (таблиця 2).

Створення зазначеного об'єкту дозволило б збільшити частку природно-заповідного фонду області до 4,9 % та наблизити її до середнього показника в Україні.

Таблиця 2.

Ресурсне забезпечення Регіональної програми збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману на 2012-2016 роки [6]

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	Етапи виконання програми					Усього витрат
	I			II	III	
	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	
Обсяг ресурсів, усього, у тому числі:	7170,0	7220,0	6470,0	5820,0	620,0	27300,0
обласний бюджет	6860,0	6850,0	6220,0	5650,0	620,0	26200,0
районні, міські (міст обласного підпорядкування) бюджети	290,0	320,0	215,0	130,0	0,0	955,0
бюджети сіл, селищ, міст районного підпорядкування	15,0	45,0	25,0	30,0	0,0	115,0
кошти позабюджетних джерел	5,0	5,0	10,0	10,0	0,0	30,0

Авторами виконане порівняння нормативно-правових положень щодо розвитку курортних та природно-заповідних територій (таблиця 3)

Таблиця 3

Порівняння нормативно-правових положень щодо розвитку курортних та природно-заповідних територій

№ п/п	Зміст	Закон України «Про курорти»	Закон України «Про природно-заповідний фонд»
1.	Визначення	Курорт - освоєна природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси, необхідні для їх експлуатації будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури, використовується з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації і підлягає особливій охороні	Природоохоронні, рекреаційні, культурно-освітні, науково-дослідні установи загально-державного значення, що створюються з метою збереження, відтворення і ефективного використання природних комплексів та об'єктів, які мають особливу природоохоронну, оздоровчу, історико-культурну, наукову, освітню та естетичну цінність.
2.	Управління	Статті 17, 39, 40, 41, 42 Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері діяльності курортів, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері курортів, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації.	Статті 12, 13, 22 Спеціальні адміністрації. Об'єднання громадян, статутами яких передбачена діяльність у галузі охорони навколишнього природного середовища, мають право на участь в управлінні територіями
3.	Завдання та принципи створення	Стаття 3 законодавче визначення умов і порядку організації діяльності курортів; забезпечення доступності санаторно-курортного лікування; врахування попиту населення; економного та раціонального використання природних лікувальних ресурсів; сприяння перетворенню санаторно-курортного комплексу України у високорентабельну галузь економіки.	Стаття 20 - збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів; - створення умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності; - проведення наукових досліджень природних комплексів; - проведення екологічної освітньо-виховної роботи.

Продовження таблиці 3.

4.	Структура території	Статті 27, 28, 30, 31, 32, 33 В межах курорту встановлюється округ санітарної охорони Округ санітарної охорони поділяється на три зони: перша зона (зона суворого режиму) друга зона (зона обмежень) третя зона (зона спостережень)	Стаття 21. Диференційований режим щодо охорони, відтворення та використання згідно з функціональним зонуванням: - заповідна зона; - зона регульованої рекреації; - зона стаціонарної рекреації; - господарська зона.
5.	Обмеження на використання територій	Статті 12, 28, 32, 33 Забороняються роботи, що призводять до забруднення ґрунту, повітря, води, завдають шкоди лісу, іншим зеленим насадженням, сприяють розвитку ерозійних процесів і негативно впливають на природні лікувальні ресурси, стан природних територій курортів.	Статті 7, 21 Забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням.
6.	Нормативний базис використання об'єкту	Стаття 13. Використовуються у порядку, визначеному проектом організації використання території та генеральним планом забудови курорту Розвиток здійснюється згідно з довгостроковими комплексними і цільовими програмами.	Стаття 14 З метою визначення та обґрунтування заходів щодо провадження розробляється проект організації території об'єкта природно-заповідного фонду.
9	Економічні засоби забезпечення організатор і функціонування	Статті 23, 24 ведення Державного кадастру природних лікувальних ресурсів України, економічної оцінки; розробку та здійснення програм збереження та розвитку курортної галузі України; податкові, митні, кредитні пільги; застосування спеціальних платежів та зборів; матеріальне та фінансове забезпечення курортної галузі.	Стаття 44 економічне обґрунтування організації та розвитку природно-заповідного фонду; економічна оцінка територій та об'єктів природно-заповідного фонду, ведення їх кадастру; диференційоване визначення джерел і нормативів фінансування; надання відповідним суб'єктам податкових та інших пільг; компенсації.
10	Фінансове забезпечення	Стаття 25. Здійснюється відповідно до державних і місцевих програм за рахунок джерел, передбачених законом України. Можуть також залучатися кошти позабюджетних і благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій і громадян.	Стаття 46. Здійснюється за рахунок державного бюджету України. Для цієї мети можуть також залучатися кошти бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів, позабюджетних і благодійних фондів, кошти підприємств, установ, організацій та громадян.

*Розроблено на підставі [7,8]

Резюмуючи, можна констатувати про відсутність на сьогодні узгодженого плану та деякого розпорошення інтересів та напрямків розвитку та збереження природоресурсного потенціалу курортно-рекреаційної зони Куяльник.

Проектом Генерального плану м. Одеси передбачено розвиток санаторно-оздоровчої та рекреаційно-туристичної сфери за рахунок реконструкції та будівництва цілорічно-працюючих санаторно-оздоровчих та рекреаційних закладів, будівництва бальнеологічних лікарень, курортних готелів, курортно-рекреаційної та супутньої інфраструктури, як: лікувальних пляжів, соляріїв, скверів та парків, дорожньої мережі, тощо (таблиця 4).

Таблиця 4

Перспективи території для розвитку санаторно-оздоровчих та рекреаційних закладів [9]

Територія	Площа (га)	Ємність (місць)	
		Існуючий стан	Етап 15-20 років
"Куяльник"	105	1100	7000
"Великий Фонтан"	85	1500	4000
"Дача Ковалевського"	100	2900	8000
"Лузанівка"	70	1200	2500
"Люстдорф"	150	1460	9000
"Усатово"	48	600	1500
"Лермонтовський"	45	370	700
"Малий Фонтан"	160	3500	6000
"Червоні зорі"	90	2000	5000
Разом	853	14630	43700

Як свідчать статистичні дані, передбачається на протязі 15-20 років збільшити ємність природно-оздоровчого закладу «Куяльник» майже в 7 разів.

Таким чином, основними заходами генерального плану на період до 2031 року передбачається ліквідація промислової групи "Куяльницька", розташованої в межах охоронної зони курорту «Куяльник» з передислокацією її підприємств на резервні території існуючих промрайонів. Вивільнену територію разом з прилеглими незабудованими землями до Куяльницького лиману передбачено використати для формування гідропарку (можливо, при відповідному обґрунтуванні – об'єкту природно-заповідного фонду НПП «Куяльницький») та зони курортних і туристичних готелів. Такий комплекс разом з санаторієм ім. Пирогова (курорт "Куяльник") сформує повноцінну рекреаційно-курортну зону.

Генеральним планом намічено формування нових паркових зон загальною площею понад 700га. На територіях перспективного розвитку міста зелені насадження пропонується формувати у вигляді єдиної розгалуженої системи, що складається з парків, озелених територій громадських центрів, скверів, бульварів. Великі парки передбачені у

нових житлових районах ("Хаджибейський", "Аеропортовський"), а також на вільних територіях (гідропарк "Куяльницький" з можливим наданням йому статусу об'єкту природно-заповідного фонду).

Також містобудівною документацією передбачена ліквідація залізничної станції "Одеса-Сортувальна", розташованої в зоні санітарної охорони курорту "Куяльник". Існуюча об'їзна дорога, яка проходить по курортно-рекреаційній зоні Куяльницького і Хаджибейського лиманів, як і раніше у проектах, так і тепер, не може розглядатись як перспективна з можливістю її реконструкції і нарощування технічних параметрів. Передбачається лише планова реконструкція окремих ділянок. Останніми роками інтенсивність руху автотранспорту по цій дорозі значно зросла і становить 23 тис. автомобілів на добу. Для вирішення цієї проблеми потрібно створити мережу доріг-дублерів і побудувати дальній автомобільний обхід м. Одеси, провести реконструкцію доріг на підходах до міста з підвищенням категорій.

Отже, можливим сценарієм комплексного розвитку зони Куяльник:

- по-перше, розробка регіональної стратегії забезпечення збереження цієї території;

- по-друге, удосконалення системи управління територіями обмеженого статусу використання на національному рівні через посилення законодавчо-нормативної та регуляторної бази;

- по-третє, вдосконалення та реалізація заходів, передбачених нормативно-правовими актами та відповідною містобудівною документацією;

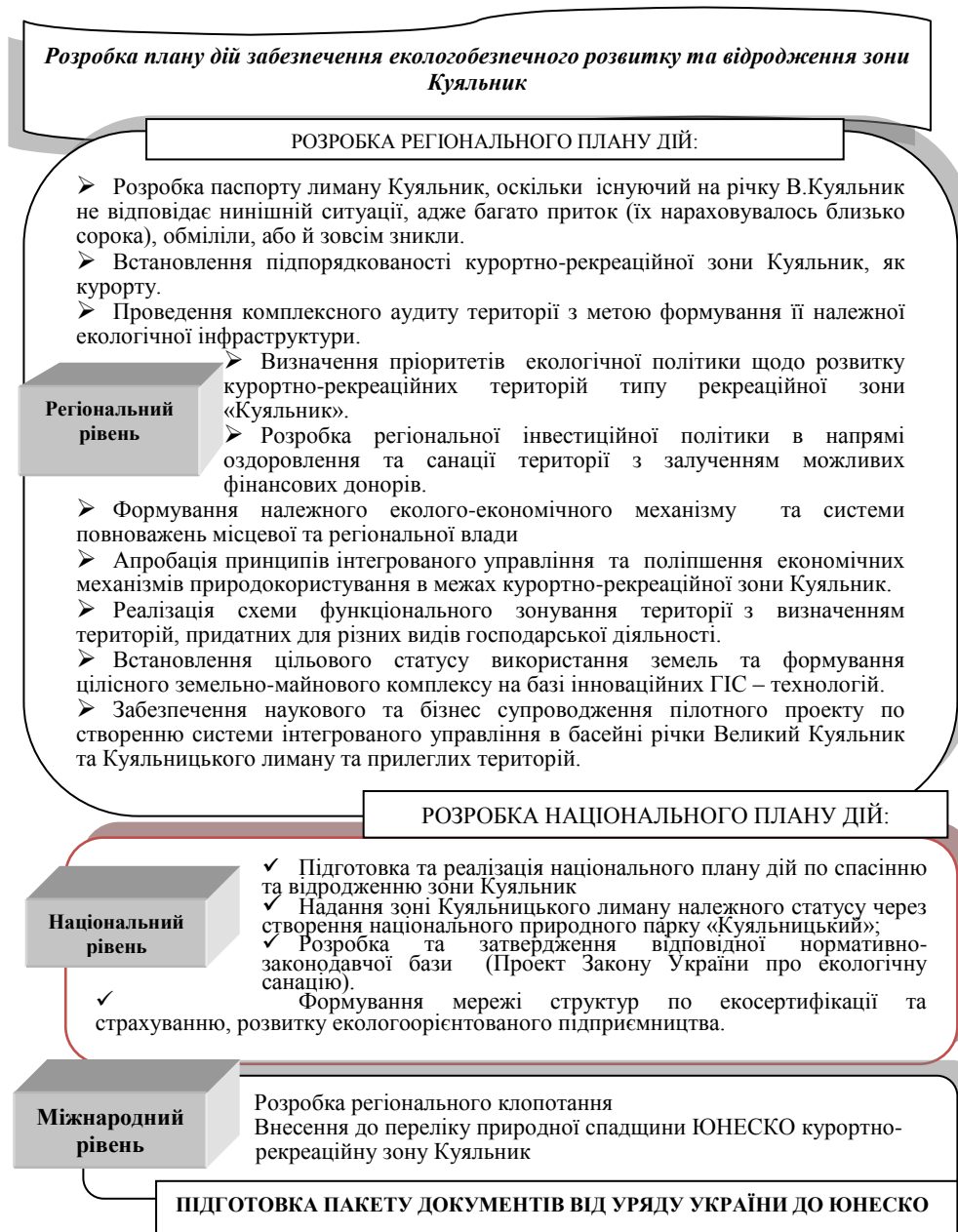
- по-четверте, залучення міжнародних інститутів до забезпечення процесу відновлення та екологічної санації територіальних комплексів природно-заповідного статусу.

Основні етапи, завдання та результати розробки плану дій забезпечення екологічнобезпечного розвитку та відродження зони Куяльник наведені на рисунку 1.

Передумовою для подальшого регіонального плану дій в цьому контексті є формування на сьогодні ефективної інвестиційної політики щодо підтримки підприємницьких ініціатив та державних механізмів розвитку курортно-рекреаційної зони «Куяльник». Необхідне планомірне з'єднання найбільш цінних заповідних територій (так звані «ядра заповідності») системою природних регіонів, екологічних коридорів, буферних та відновлюваних зон – як на транскордонному, так і на національному та регіональному рівнях.

Однак, враховуючи, що проблема виходить за межі регіональної, вбачається доцільним ініціювати розробку Національного Проекту відродження курортно-рекреаційної зони Куяльник.

Можливим сценарієм комплексного розвитку території є план дій щодо подальшого включення курортно-рекреаційної зони Куяльник як національного природного парку до світової природної спадщини ЮНЕСКО, що забезпечить ефективність та комплексність використання природоресурсного потенціалу природного об'єкту.

Рис. 1- Стратегічний план дій комплексного розвитку території зі статусом обмеженого використання (на прикладі КРЗ Куяльник) [10]

Результатами розробки плану дій по відродженню зони Куяльник на регіональному, національному та міжнародному рівнях стане:
- подолання депресивності зони Куяльницького лиману та прилеглих територій;

- досягнення ефективного та комплексного використання природоресурсного потенціалу природного об'єкту;
- збільшення робочих місць, за рахунок ведення «зелених» видів господарства;
- поповнення місцевого та державного бюджетів;
- забезпечення інтегрованого управління територіями;
- міжнародне визнання КРЗ Куяльник природною спадщиною ЮНЕСКО.

Висновки. Необхідність прийняття ефективних рішень щодо відновлення Куяльницького лиману та його прилеглих територій як унікального природного об'єкту на основі балансу національних і регіональних економічних, екологічних та соціальних інтересів потребує поєднання зусиль законодавчої та виконавчої влади державного і регіонального рівня, підприємницького сектору, науки, територіальних громад, що розташовані у басейні лиману. Розробка та затвердження відповідних законопроектів по формуванню меж та напрямків використання приміських зон та збереженню і відродженню курортно-рекреаційної зони Куяльник дозволить зберегти її природно-ресурсний потенціал та відновити можливості для поживлення ринку санаторно-курортних послуг, які раніше були прибутковими. Адже це могутній потенціал міжнародного і вітчизняного туризму та рекреації в економіці країни.

Література

8. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 року № 3038-VI /Відомості Верховної Ради України .- 2011 . - № 34. - стор. 1544. -стаття 343
9. Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України: Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства від 10.04.2006 N 105/ Офіційний вісник України. - 2006 р. - № 31. - стор. 415.- стаття 2276
10. Містобудування. Планування та забудова міських і сільських поселень. ДБН 360-92** [Електронний ресурс]: Наказ Держкоммістобудування від 17 квітня 1992 р. N 44. – Режим доступу: kga.gov.ua
11. Склад та зміст генерального плану населеного пункту, ДБН 5.1.1-15:2012 [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 13.07.2012 ¹ № 358. - Режим доступу:
12. Концепція сталого розвитку населених пунктів: постанова ВРУ від 24 грудня 1999 року № 1359-XIV / Офіційний вісник України. – 2000. – № 1. – стор. 29. – стаття 6. – код акту 13418/2000
13. Регіональна програма збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману на 2012-2016 роки: рішення Одеської обласної ради від 28 жовтня 2011 року № 270-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://oblrada.odessa.gov.ua>

14. Про курорти: Закон України від 17.11.2000 № 2026-III // Офіційний вісник України. - 2000 р.- № 44. - стор. 35. – ст.1884
15. Про природно-заповідний фонд: Закон України // Відомості Верховної Ради України . - 1992. - № 34. - стаття 502
16. Проект Генерального плану м.Одеса [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.odessa.ua
17. Полякова І.В.Екологізація управління територіями зі статусом обмеженого використання (на прикладі рекреаційних та природно-заповідних): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : 08.00.06 / І.В. Полякова; Інститут проблем ринку на економіко-екологічних досліджень НАН України. – Одеса, 2013. – 20 с.

Abstract

Polyakova I., Binkovskaya O., Bulysheva D.

Vectors of suburban areas conservation (on the example of Kuyalnik estuary)

The article analyzes the current situation and prospects of t resort and recreational areas of suburban areas development (on the example of Kuyalnik zone). Authors suggest formation of basic vectors of relevant lands' eco-oriented policy, main stages, tasks and outcomes of the action plan to ensure ecologically safe development and revitalization of Kuyalnik zone.